บทที่ 4
ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย “ปัญหาการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือ ประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จำนวน 200 คน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนในการรู้เห็นได้รับผลกระทบ ทั้งราชการและเอกชน จำนวน 12 คน ได้แก่ นักวิชาการ 2 คน นักธุรกิจ 2 คน นักการเมืองท้องถิ่น 2 คน นักศึกษา 2 คน สื่อมวลชนท้องถิ่น 2 คน และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน 2 คน ผลการศึกษานำเสนอ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการสอบถามประชาชน

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

4.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลต่าง ๆ

4.1 ข้อมูลจากการสอบถามประชาชน

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของประชาชน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	93	46.5
หญิง	107	53.5
รวม	**200**	**100.0**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 และเพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของประชาชน จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 – 25 ปี	95	47.5
26 – 35 ปี	49	24.5
36 – 45 ปี	38	19.0
46 ปีขึ้นไป	18	9.0
รวม	**200**	**100.0**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 26 – 65 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และมีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของประชาชน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	121	60.5
สมรส	72	36.0
หย่า	7	3.5
รวม	**200**	**100.0**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 รองลงมาคือ มีสถานภาพสมรส จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 และหย่า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	175	87.5
สูงกว่าปริญญาตรี	25	12.5
รวม	**200**	**100.0**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของประชาชน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษา	61	30.5
รับราชการ	62	31.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	4.5
นักธุรกิจ/ธุรกิจส่วนตัว	14	7.0
พนักงานบริษัท	38	19.0
รับจ้างทั่วไป	8	4.0
ค้าขาย	8	4.0
รวม	**200**	**100.0**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมาคือ นักศึกษา จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 พนักงานบริษัท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 นักธุรกิจ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 รับจ้างทั่วไป และค้าขาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.6 จำนวน และร้อยละของประชาชน จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	48	24.0
5,001 – 10,000 บาท	63	31.5
10,001 – 15,000 บาท	41	20.5
15,001 – 20,000 บาท	23	11.5
มากกว่า 20,000 บาท	25	12.5
รวม	**200**	**100.0**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

4.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ตารางที่ 4.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

ประเด็นคำถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ประชาชนมีสิทธิดังนี้		
( ) สิทธิในการขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ	6	3.0
( ) สิทธิในการขอดูข้อมูลของตนเอง	26	13.0
( ) สิทธิในการตรวจดูข้อมูล แผนงาน โครงการของหน่วยราชการ	18	9.0
( ) ถูกทุกข้อ	150	75.0
ตอบถูก	**150**	**75.0**
ตอบผิด	**50**	**25.0**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน	ร้อยละ
2. ประชาชนอาจจะ**ไม่ได้รับ**บริการข้อมูลข่าวสารฯ จากหน่วยราชการถ้าปฏิบัติดังนี้		
( ) ขอข้อมูลเดิมซ้ำหลายครั้งโดยไม่มีเหตุผล	52	26.0
( ) ระบุเหตุผลในการขอข้อมูลไม่ชัดเจน	48	24.0
( ) ขอข้อมูลที่ส่งผลกระทบถึงประโยชน์สาธารณะ	76	38.0
( ) ขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องจากหน่วยราชการ	24	12.0
ตอบถูก	**76**	**38.0**
ตอบผิด	**124**	**62.0**
3. ประชาชนมีสิทธิร้องเรียนในกรณีใด		
( ) หน่วยงานของรัฐไม่จัดหาข้อมูลให้ตามที่ขอ	59	29.5
( ) หน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ขอ	65	32.5
( ) หน่วยงานราชการนั้นให้แต่ข้อแนะนำ ไม่มีข้อมูล	55	27.5
( ) ผู้ขอต้องดำเนินการแทนผู้เยาว์	21	10.5
ตอบถูก	**59**	**29.5**
ตอบผิด	**141**	**70.5**
4. การเขียนคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ มีส่วนประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง		
( ) ที่อยู่ ผู้ขอ เรื่องที่จะขอข้อมูล	25	12.5
( ) ที่อยู่ ผู้ขอ เหตุผลของการขอข้อมูล	55	27.5
( ) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ขอ และเรื่องที่จะขอ	94	47.0
( ) รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ขอ และหน่วยงานที่จะขอ	26	13.0
ตอบถูก	**94**	**47.0**
ตอบผิด	**106**	**53.0**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน	ร้อยละ
5. การอุทธรณ์จะทำได้เมื่อใด		
( ) เมื่อหน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูลตามที่ขอ	18	9.0
( ) เมื่อตนเองตกอยู่ในฐานะผู้มีประโยชน์ได้เสีย ซึ่งแสดงการคัดค้าน-เรื่องที่มีผู้ขอข้อมูล แต่หน่วยงานของรัฐไม่รับฟังคำคัดค้าน	45	22.5
( ) เมื่อหน่วยงานรัฐจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตนเองไว้ไม่ถูกต้องตามจริง	16	8.0
( ) ทำการอุทธรณ์ได้ทั้ง 3 กรณีข้างต้น	121	60.5
ตอบถูก	**121**	**60.5**
ตอบผิด	**79**	**39.5**
6. แนวคิดที่ว่า “รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้อย่างนั้น” ของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ หมายถึง		
( ) ข้อมูลข่าวสารของราชการต้องเป็นที่เปิดเผยทั่วไป	24	12.0
( ) ประชาชนมีสิทธิในการขอดูข่าวสารของราชการทุกอย่าง	28	14.0
( ) การรับรองสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของรัฐ	49	24.5
( ) การบริการข้อมูลข่าวสารของรัฐต้องเป็นในลักษณะโปร่งใส	99	49.5
ตอบถูก	**49**	**24.5**
ตอบผิด	**151**	**75.5**
7. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ต้องเปิดเผยเป็นหลัก ดังนั้นข้อมูลที่เปิดเผยได้แก่ข้อใด		
( ) ข้อมูลข่าวสารของทุกสถาบันในสังคม	16	8.0
( ) ข้อมูลข่าวสารที่ไม่กระทบกระเทือนถึงความมั่นคงของหน่วยงานราชการ	116	58.0
( ) ข้อมูลข่าวสารทุกอย่างที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยราชการ	39	19.5
( ) ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับ โครงสร้าง การจัดองค์กรของหน่วยงานรัฐ	29	14.5
ตอบถูก	**39**	**19.5**
ตอบผิด	**161**	**80.5**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน	ร้อยละ
8. เมื่อประชาชนมาขอข้อมูลข่าวสาร ข้าราชการควรดำเนินการอย่างไรเป็นลำดับแรก จึงจะถือได้ว่าปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ		
( ) จัดหาข้อมูลข่าวสารให้ตามที่ร้องขอในเวลาอันสมควร	28	14.0
( ) พิจารณาว่าผู้ขอเป็นบุคคลต่างด้าวหรือไม่	40	20.0
( ) พิจารณาข้อมูลข่าวสารนั้นอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐหรือไม่	55	27.5
( ) พิจารณาว่าข้อมูลข่าวสารที่ขอมีผลกระทบถึงใครบ้าง	77	38.5
ตอบถูก	**77**	**38.5**
ตอบผิด	**123**	**61.5**
9. ข้าราชการมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจหรือใช้ดุลยพินิจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ หลักสำคัญที่ข้าราชการควรนำมาใช้ในการใช้ดุลยพินิจ คือ		
( ) ให้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบตามกรอบของกฎหมาย	14	7.0
( ) ให้มีการพิจารณาด้วยความเสมอภาค	16	8.0
( ) ให้พิจารณาถึงผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ	10	5.0
( ) ถูกทุกข้อ	160	80.0
ตอบถูก	**160**	**80.0**
ตอบผิด	**40**	**20.0**
10.การใช้ดุลยพินิจให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ อาจมีทางเลือกได้ดังนี้		
( ) เปิดเผยบางส่วน หรือมีเงื่อนไขในการเปิดเผย	49	24.5
( ) เปิดเผยทั้งหมด หรือเปิดเผยบางส่วน หรือไม่เปิดเผย	78	39.0
( ) ห้ามนำไปเปิดเผยกับบุคคลอื่น	30	15.0
( ) ห้ามนำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า	43	21.5
ตอบถูก	**78**	**39.0**
ตอบผิด	**122**	**61.0**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ส่วนใหญ่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาถึงประเด็นคำถามแต่ละข้อประชาชนส่วนใหญ่ตอบ ดังนี้

ประเด็นข้อคำถามที่ประชาชนส่วนใหญ่ตอบถูกมีดังนี้

- ข้าราชการมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจหรือใช้ดุลยพินิจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการหลักสำคัญที่ข้าราชการควรนำมาใช้ในการใช้ดุลยพินิจ ตอบถูก ร้อยละ 80.0
- สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ตอบถูก ร้อยละ 75.0
- การอุทธรณ์จะทำได้เมื่อใด ตอบถูก ร้อยละ 60.5

ประเด็นข้อคำถามที่ประชาชนส่วนใหญ่ตอบผิดมีดังนี้

- ข้อมูลข่าวสารของราชการ ต้องเปิดเผยเป็นหลัก ตอบผิด ร้อยละ 80.5
- แนวคิด “รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้อย่างนั้น” ของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ตอบผิด ร้อยละ 75.5
- ประชาชนอาจจะไม่ได้รับบริการข้อมูลข่าวสารฯ จากหน่วยราชการถ้าปฏิบัติ ตอบผิด ร้อยละ 70.5
- เมื่อประชาชนมาขอข้อมูลข่าวสาร ข้าราชการควรดำเนินการอย่างไรเป็นลำดับแรกจึงจะถือได้ว่าปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ตอบผิด ร้อยละ 61.5
- การใช้ดุลยพินิจให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ตอบผิด ร้อยละ 61.5
- การเขียนคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ ตอบผิด ร้อยละ 53.0
- ประชาชนมีสิทธิร้องเรียนในกรณีใด ส่วนใหญ่ตอบผิด ร้อยละ 53.0

จะเห็นได้ว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มีในระดับน้อย ดังจะเห็นได้จากประเด็นคำถามที่ประชาชนส่วนใหญ่ตอบผิดคือข้อมูลข่าวสารของราชการ ต้องเปิดเผยเป็นหลัก ตอบผิด ร้อยละ 80.5 แนวคิด “รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้อย่างนั้น” ของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ตอบผิด ร้อยละ 75.5 ประชาชนอาจจะไม่ได้รับบริการข้อมูลข่าวสารฯ จากหน่วยราชการถ้าปฏิบัติ ตอบผิด ร้อยละ 70.5 เมื่อประชาชนมาขอข้อมูลข่าวสาร ข้าราชการควรดำเนินการอย่างไรเป็นลำดับแรกจึงจะถือได้ว่าปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ตอบผิด ร้อยละ 61.5 การใช้ดุลยพินิจให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ตอบผิด ร้อยละ 61.5 การเขียนคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตอบผิด ร้อยละ 53.0 ประชาชนมีสิทธิร้องเรียนในกรณีใด ส่วนใหญ่ตอบผิด ร้อยละ 53.0 ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่จะให้ความสำคัญเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้น และประชาชนมักจะไม่สนใจหรือเข้าไปยุ่งกับหน่วยงานราชการ เพราะไม่หน้าที่และไม่ใช่เรื่องของตนเอง ขณะเดียวกันโครงสร้างของหน่วยงานราชการตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา เป็นไปในลักษณะปิดกั้นประชาชนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือเข้าไปร่วมคิด ร่วมทำงานด้วย โดยประชาชนมีหน้าที่เพียงเป็นผู้รับบริการ จึงมีผลให้ในปัจจุบัน วัฒนธรรมดังกล่าวยังคงอยู่ และยากที่จะแก้ไขได้ เพราะการกระตุ้นหรือการปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว เกิดความตระหนักยังมีน้อย หรือไม่ต่อเนื่อง มีผลให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ไม่มากนัก

ตารางที่ 4.8 การรับรู้ถึงสิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

การรับรู้ถึงสิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540	**รู้ จำนวน (ร้อยละ)**	**ไม่รู้ จำนวน (ร้อยละ)**
1. สิทธิในการขอดูข้อมูลข่าวสารทุกอย่างของทางราชการ	100 (50.0)	100 (50.0)
2. การให้บริการข้อมูลข่าวสารของรัฐต้องเป็นไปในลักษณะโปร่งใส ถ้าเปิดเผย	174 (87.0)	26 (13.0)
3. พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ส่งผลให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองบางอย่าง	159 (79.5)	41 (20.5)
4. ข้อมูลของราชการที่เปิดเผยได้เป็นการทั่วไป เช่น สัญญา สัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง ค้นได้จากสถานที่ที่หน่วยงานจัดให้ตรวจดู	155 (77.5)	45 (22.5)
5. ข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจใช้ดุลยพินิจให้ไม่ต้องเปิดเผยได้แก่ ประวัติส่วนบุคคล	144 (72.0)	56 (28.0)
ภาพรวม	**146 (73.0)**	**54 (27.0)**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่การรับรู้ถึงสิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ร้อยละ 73.0 เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

- รับรู้ถึงการให้บริการข้อมูลข่าวสารของรัฐต้องเป็นไปในลักษณะโปร่งใสถ้าเปิดเผย ร้อยละ 87.0

- รับรู้ถึง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ส่งผลให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองบางอย่าง ร้อยละ 79.5

- รับรู้ถึงข้อมูลของราชการที่เปิดเผยได้เป็นการทั่วไป เช่น สัญญา สัมปทานการจัดซื้อจัดจ้าง ค้นได้จากสถานที่ที่หน่วยงานจัดให้ตรวจดู ร้อยละ 77.9

- รับรู้ถึงข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจใช้ดุลยพินิจให้ไม่ต้องเปิดเผยได้แก่ ประวัติส่วนบุคคล ร้อยละ 72.0

- รับรู้ถึงสิทธิในการขอดูข้อมูลข่าวสารทุกอย่างของทางราชการ ร้อยละ 50.0

จะเห็นได้ว่าจากจำนวนประชาชน 200 คน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ร้อยละ 73.0 รับรู้ถึงการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานราชการ รับรู้ถึงสิทธิของตนเองที่สามารถแสดงความต้องการขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ อาทิ การให้บริการ การคุ้มครองสิทธิของประชาชนบางอย่าง สัญญา สัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง รับรู้ถึงข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจใช้ดุลยพินิจให้ไม่ต้องเปิดเผย สิทธิในการขอดูข้อมูลข่าวสารทุกอย่างของทางราชการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดได้ว่า ประชาชนรับรู้สิทธิของตนเองว่าสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการได้ ถึงแม้ว่าประชาชนจะรับรู้ถึงสิทธิของตนเองก็ตาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ใช้สิทธิของตนเองในการขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่มีความจำเป็นที่จะนำข้อมูลของภาครัฐมาทำอะไร ตนเองไม่มีคดีความหรือได้รับความเสียหาย ผลกระทบจากการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ และประชาชนมองว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเองที่ต้องเข้าไปตรวจสอบหรือดำเนินการด้านต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานราชการ แต่ข้อมูลบางส่วนก็มีความเป็นที่ประชาชนต้องรู้ อาทิ การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการ งบประมาณการพัฒนาด้านต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการในด้านดังกล่าวนี้หน่วยงานราชการยังมีการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง มีการคดโกงคอรัปชั่น นำเงินรายได้มาเป็นของตนเอง ซึ่งเงินงบประมาณเหล่านี้จะต้องนำมาช่วยเหลือประชาชนหรือพัฒนาชุมชนให้เกิดการพัฒนา แต่ถูกลดทอนลงให้เหลือเพียงบางส่วนเท่านั้นจากการปิดบังข้อมูลที่เป็นจริงของหน่วยงานรัฐ แทนที่ประชาชนจะได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ กลับได้รับบริการที่ไม่มีคุณภาพ เสียหายง่าย อาทิ ถนน สะพาน สวนสาธารณะ เป็นต้น ดังนั้นถ้าประชาชนเกิดความตระหนัก หรือมีความคิดที่ว่า เป็นหน้าที่ของตนเองที่จะต้องตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีการจัดบริการสาธารณะของภาครัฐมีความโปร่งใส มีความเป็นธรรมมากขึ้น อีกทั้งการรับรู้สิทธิและการตระหนักในสิทธิของตนเองว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หน่วยงานราชการ เพื่อนำความรู้นั้นมาประกอบการคิดและตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานภารรัฐ ก็จะทำให้ระบบการทำงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4.1.3 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และค่าคะแนนเฉลี่ยที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00
มาก	4	คะแนน	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20
ปานกลาง	3	คะแนน	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40
น้อย	2	คะแนน	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60
น้อยที่สุด	1	คะแนน	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80

ตารางที่ 4.9 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540	**ระดับปัญหาและอุปสรรค**					$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	**มาก จำนวน (ร้อยละ)**	**ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)**	**น้อย จำนวน (ร้อยละ)**	**น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)**			
1. ท่านมีปัญหาในการขอเรียกดูเอกสารจากราชการและหน่วยงานของรัฐ	20 10.0	65 32.5	74 37.0	30 15.0	11 5.5	3.26	1.01	ปานกลาง
2. คนที่มีความรู้เรื่องกฎหมายเป็นอย่างดีเท่านั้น จึงจะสามารถขอดูข้อมูลข่าวสารของราชการได้โดยใช้เวลาสั้นๆ	20 10.0	64 32.0	71 35.5	37 18.5	8 4.0	3.25	1.00	ปานกลาง
3. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เป็นกฎหมายที่ไกลตัวไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	11 5.5	41 20.5	104 52.0	27 13.5	17 8.5	3.01	0.95	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540	ระดับปัญหาและอุปสรรค					$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)			
4. พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ เหมาะสำหรับคนเมือง หรือคนระดับกลางที่มีการศึกษามากกว่าชาวบ้านทั่วๆไป	17 8.5	49 24.5	87 43.5	28 14.0	19 9.5	3.08	1.05	ปานกลาง
5.ท่านมีปัญหาในการสอบถามเรื่องราวต่างๆจากราชการและหน่วยงานของรัฐ	19 9.5	65 32.5	69 34.5	41 20.5	6 3.0	3.25	0.98	ปานกลาง
6. กระบวนการใช้สิทธิ เช่น ทำคำขอ ทำหนังสือร้องเรียนหรืออุทธรณ์ เป็นกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อน	23 11.5	71 35.5	85 42.5	15 7.5	6 3.0	3.45	0.90	มาก
7. ความมุ่งมั่นที่จะเรียกร้องสิทธิตาม พรบ.ข้อมูลข่าวสารฯ แต่ต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยว เป็นเรื่องที่ไม่สมควรทำ	19 9.5	45 22.5	92 46.0	39 19.5	5 2.5	3.17	0.93	ปานกลาง
8.ท่านมีปัญหาเกรงว่าจะได้รับอันตรายจากการใช้สิทธิของตนตรวจดูข่าวสารของราชการ	11 5.5	47 23.5	88 44.0	49 24.5	5 2.5	3.05	0.89	ปานกลาง
9. แม้ว่า พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ จะมีประโยชน์ ส่งเสริมประชาธิปไตยและให้ความเป็นธรรมกับทุกคน แต่ก็เป็นการเพิ่มภาระให้กับข้าราชการ	17 8.5	48 24.0	96 48.0	30 15.0	9 4.5	3.17	0.94	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540	ระดับปัญหาและอุปสรรค					$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)			
10.การให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างมาก เพราะเจตนาที่แท้จริงของคนกลุ่มนี้คือธุรกิจขายข่าว ต้องการจะจับผิดและเปิดโปงการปฏิบัติงานของข้าราชการ	27 13.5	73 36.5	76 38.0	23 11.5	1 0.5	3.51	0.88	มาก
11.การที่ท่านไปใช้สิทธิในการตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการอาจถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐมองว่าเป็นคนหัวหมอ อาจถูกเพ่งเล็งหรือถูกกลั่นแกล้งในเรื่องต่างๆได้	21 10.5	67 33.5	74 37.0	36 18.0	2 1.0	3.34	0.92	ปานกลาง
12.ท่านไม่เข้าใจในรายละเอียดของ พ.ร.บ.ข้อมูลฯ	18 9.0	52 26.0	99 49.5	29 14.5	2 1.0	3.27	0.85	ปานกลาง
13.พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ มีส่วนทำให้ข้าราชการเสียขวัญเสียกำลังใจและขาดความมั่นใจในการทำงาน เพราะต้องถูกตรวจสอบจากคนในสังคม	10 5.0	38 19.0	96 48.0	39 19.5	17 8.5	2.92	0.96	ปานกลาง
14.คนที่มาร้องเรียนส่วนใหญ่ทำ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว	19 9.5	55 27.5	89 44.5	24 12.0	13 6.5	3.21	0.99	ปานกลาง
ภาพรวม						**3.21**	**0.55**	**ปานกลาง**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบดังนี้

- การให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างมาก เพราะเจตนาที่แท้จริงของคนกลุ่มนี้คือธุรกิจขายข่าว ต้องการจะจับผิดและเปิดโปงการปฏิบัติงานของข้าราชการ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51
- กระบวนการใช้สิทธิ เช่น ทำ คำ ขอ ทำ หนังสือร้องเรียนหรืออุทธรณ์ เป็นกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อน มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45
- การไปใช้สิทธิในการตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการอาจถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐมองว่าเป็นคนหัวหมอ อาจถูกเพ่งเล็งหรือถูกกลั่นแกล้งในเรื่องต่างๆได้ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34
- ความเข้าใจในรายละเอียดของ พ.ร.บ.ข้อมูลฯ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ3.27
- การขอเรียกดูเอกสารจากราชการและหน่วยงานของรัฐ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ3.26
- คนที่มีความรู้เรื่องกฎหมายเป็นอย่างดีเท่านั้น จึงจะสามารถขอดูข้อมูลข่าวสารของราชการได้โดยใช้เวลาสั้นๆ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25
- การสอบถามเรื่องราวต่างๆจากราชการและหน่วยงานของรัฐ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25
- คนที่มาร้องเรียนส่วนใหญ่ทำ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21
- ความมุ่งมั่นที่จะเรียกร้องสิทธิตามพรบ.ข้อมูลข่าวสารฯแต่ต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวเป็นเรื่องที่ไม่สมควรทำ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17
- แม้ว่า พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ จะมีประโยชน์ ส่งเสริมประชาธิปไตยและให้ความเป็นธรรมกับทุกคน แต่ก็เป็นการเพิ่มภาระให้กับข้าราชการ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17
- พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ เหมาะสำหรับคนเมือง หรือคนระดับกลางที่มีการศึกษามากกว่าชาวบ้านทั่วๆไป มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08
- เกรงว่าจะได้รับอันตรายจากการใช้สิทธิของตนตรวจดูข่าวสารของราชการ มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เป็นกฎหมายที่ไกลตัวไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01

- พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ มีส่วนทำให้ข้าราชการเสียขวัญเสียกำลังใจและขาดความมั่นใจในการทำงาน เพราะต้องถูกตรวจสอบจากคนในสังคม มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92

สรุป จะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 ถึง 11 ข้อจากคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมของประชาชนทั่วไป จะไม่ค่อยให้ความสำคัญ และเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกับการทำงานของหน่วยงานราชการ แม้ว่าตัวประชาชนเองจะรู้ว่าตนเองมีหน้าที่ และสิทธิอะไรบ้าง แต่ประชาชนไม่คิดที่จะใช้สิทธิหรือทำหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองเรื่องความเคยชินต่อการถูกปกครองทำให้ประชาชนขาดความสำนึกทางการเมือง เพิกเฉยต่อกิจกรรมทางการเมือง และจากอำนาจเด็ดขาดของผู้ปกครองคือหน่วยงานราชการ มีผลทำให้ประชาชนสร้างพฤติกรรมและทัศนคติที่จำเป็นต่อการอยู่รอด กล่าวคือ การยอมรับฐานะของตนเอง การเกรงกลัวอำนาจ การเชื่อฟังผู้ปกครองโดยไม่คัดค้าน ที่หยั่งรากฝังลึกอยู่ในสังคมไทย นอกจากนี้จากโครงสร้างของหน่วยงานราชการเอง ที่ไม่เอื้อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม หรือเข้าไปรับรู้ในการขอรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงาน อาทิ ใช้คำพูดไม่สุภาพ ไม่ใส่ใจในความพูดของประชาชน ใช้อำนาจกดขี่ประชาชน และปิดกั้นไม่ให้ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปทำงาน รับรู้ และขอรับบริการจากหน่วยงานราชการ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ในปัจจุบันยังสามารถพบเห็นได้อยู่ นอกจากนี้ยังมีประชาชนบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการทำงานหรือการดำเนินการโครงการต่างๆ ของภาครัฐ อาทิ โครงการสร้างเขื่อน โครงการก่อสร้างโรงงานขยะ เป็นต้น ซึ่งประชาชนที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวนี้ประสบปัญหาในการขอรับข้อมูลจากหน่วยงานราชการ มีผลกระทบถึงกับขึ้นศาลปกครอง ท้ายที่สุดผู้ที่ชนะคดีคือหน่วยงานราชการ ดังนั้นจากเหตุการณ์ ข่าว และประสบการณ์ที่พบเห็นด้วยตนเอง จึงมีผลให้ประชาชนไม่กล้าจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับหน่วยงานราชการเท่าไหร่ ถึงแม้ฝ่ายประชาชนจะถูกต้อง หรือเป็นสิทธิของประชาชนก็ตาม ประชาชนจึงนิ่งเฉยดีกว่าแทนที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับหน่วยงานราชการ เพราะจะทำให้ยุ่งยาก ซับซ้อน และจะเกิดปัญหาไม่รู้จบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

จากการสอบถามประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ดังนี้

1. ควรส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนในเรื่องกฎหมาย ข้อมูลข่าวสาร เพื่อที่จะได้ทราบสิทธิของตนเองที่แท้จริง ว่าควรจะดำเนินการหรือเรียกร้องหรือตรวจสอบข้อมูลจากภาคราชการอย่างไรบ้าง

2. ข้อมูลของภาครัฐส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น สัญญาทางปกครอง หรือสัญญาสัมปทาน ควรจะเปิดเผยให้แก่ประชาชนรับทราบ เช่น ประกาศ หรือแถลงการณ์ เป็นต้น

3. หน่วยงานภาครัฐควรให้ความร่วมมือกับประชาชนในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล หรือให้ข้อมูลแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดกั้นข้อมูลที่ถูกต้อง

4. แต่ละหน่วยงานราชการควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในด้านการเผยแพร่ข้อมูลหรืออำนวยความสะดวกในด้านการให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน

5. หน่วยงานราชการควรกำหนดให้ชัดเจนว่าข้อมูลไหนที่เปิดเผยได้ และเปิดเผยไม่ได้ และกำหนดหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน หรือกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน

6. หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาหรือปรับปรุงในด้านการให้บริการประชาชนที่เป็นธรรม ให้บริการด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความพร้อมที่จะช่วยเหลือและให้บริการประชาชนอย่างเต็มที่

7.รัฐบาลจะต้องให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ให้การสนับสนุนพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อเป็นพื้นฐานของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

8. หน่วยงานของรัฐ จะต้องเร่งปรับวิธีคิด วิธีปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการทำงาน จนถึงขั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงทัศนคติ วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมของหน่วยงานและของเจ้าหน้าที่ จนเกิดความรู้สึกเห็นพ้องหรือรู้สึกร่วมกันว่าองค์กรของตนยึดมั่นเรื่องความโปร่งใส ความมีประสิทธิภาพและการตรวจสอบได้ตลอดเวลาเป็นหลักปฏิบัติงาน

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลต่าง ๆ

กลุ่มบุคคลจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้สันทัดกรณี และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อปัญหาการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ของ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกประชากรจาก 6 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 12 คน ดังนี้

1.นักวิชาการ 2 คน

-อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ 2 คน

2.นักธุรกิจ 2 คน

-กรรมการผู้จัดการบริษัทพีพีเอสเอ็น จำกัด 1 คน

-กรรมการผู้จัดการบริษัทเชียงใหม่ พีเอส แอร์ จำกัด 1 คน

3.นักการเมืองท้องถิ่น 2 คน

-นักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ 2 คน

4.นักศึกษา 2 คน

-นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ 1 คน

-นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 คน

5.สื่อมวลชนท้องถิ่น 2 คน

-นักข่าวจากสื่อประชาธรรม 1 คน

-นักข่าวจากหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ 1 คน

6.ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน 2 คน

- รองเลขานุการสหพันธ์เกษตรภาคเหนือ 1 คน

- ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น 1 คน

ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

ข้อ 1 กฎหมายฉบับนี้ใช้มาแล้วสิบปี ท่านเห็นว่าประชาชนตื่นตัวแค่ไหน

นักศึกษา นักธุรกิจ สื่อมวลชน และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ให้สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นว่า ประชาชนไม่ตื่นตัวเลย เพราะยังนิ่งเฉย ไม่เห็นความสำคัญในการเข้าไปตรวจสอบขอข้อมูลต่างๆ จากหน่วยงานราชการ หรือแม้กระทั้งแต่การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการขณะเดียวกันหน่วยงานราชการเองยังปิดบังข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงให้ประชาชนรับทราบ

ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน ท่านหนึ่ง เห็นว่า การที่ประชาชนไม่ตื่นตัวเลย เพราะไม่รู้ ไม่ใช่ความผิดของชาวบ้านแต่เป็นความผิดของรัฐเองต่างหาก กฎหมายให้รัฐมีหน้าที่ต้องบริการประชาชน เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานของรัฐเองก็ไม่ตื่นตัว เกิดความล้มเหลวในเชิงวิชาการที่ทำให้ประชาชนไม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กฎหมายฉบับนี้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญ 40

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หน่วยงานของรัฐก็ไม่ตื่นตัวกับการเปิดเผยข้อมูล แต่ต้องเปิดเผยเพราะต้องทำตามรัฐธรรมนูญ และกระบวนการเผยแพร่ก็ไม่มี ราชการเองก็ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูล

และสื่อมวลชน ท่านหนึ่งเห็นว่า เป็นเรื่องที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญ เพราะในชีวิตประจำวัน ประชาชนมุ่งแต่จะทำงานหรือดำเนินชีวิต โดยไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับใคร และวัฒนธรรมคนไทยชอบที่จะอยู่นิ่ง และไม่ชอบที่จะยุ่งเกี่ยวกับใคร

ขณะที่นักวิชาการ และนักการเมืองท้องถิ่น มีความคิดเห็นที่ว่า ตั้งแต่มีการกฎหมายฉบับนี้มาใช้ กลุ่มองค์กร และประชาชนตื่นตัวมากขึ้น เพราะว่ากฎหมายเรื่องข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น มีการประชาสัมพันธ์ การสัมมนาชี้แจงประชาชนให้ประชาชนรับทราบ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน ที่ประชาชนเริ่มตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็น ความต้องการต่อหน่วยงานราชการมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ถูกต้อง ประชาชนหันมาให้ความสนใจ และเข้าร่วมตรวจสอบมากยิ่งขึ้น

ข้อ 2 ท่านคิดว่าประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าใจกฎหมายนี้ดีแล้วหรือยัง

นักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่น นักศึกษา สื่อมวลชน และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน มีความคิดเห็นว่า ประชาชนที่เข้าใจดีคือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการหรือการกระทำของภาครัฐ ถ้าประชาชนทั่วไปก็ไม่ค่อยสนใจ ในเนื้อหา หลักการ หรือสิทธิของประชาชนพึงจะมีนั้น แทบที่จะไม่รู้อะไรเลยนอกจากนี้ขั้นตอนหรือกระบวนการในการขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐนั้น มีความยุ่งยากซับซ้อนมากทำให้ประชาชนคิดว่าไม่มีประโยชน์ต่อตัวเขาแต่อย่างใด ขณะเดียวกันการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข่าว ข้อมูลของภาครัฐไม่ได้ช่วยให้การคอรัปชั่นหมดไปจากสังคมได้ เพราะเจ้าหน้าที่ ข้าราชการยังมีพฤติกรรมคอรัปชั่นอยู่ อีกทั้งข้อมูลไหนที่มีผลกระทบต่อตนเอง กลับไม่เปิดเผยให้ประชาชนรับรู้ และยังมีการบิดเบือนข้อมูลที่เป็นจริง และเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จแก่ประชาชน เช่น การจัดทำโครงการ การจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ เป็นต้น

ขณะที่นักศึกษา และนักธุรกิจอีกส่วนหนึ่ง กลับมีความเห็นที่แตกต่างไปคือ ที่ผ่านมาประชาชนแทบจะไม่รู้อะไรเลย และพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ มีส่วนที่เกี่ยวข้องอะไรบ้างกับประชาชน และประชาชนมีบทบาทและสิทธิอะไรบ้าง ทั้งนี้เพราะประชาชนบางส่วนมีการศึกษาน้อย และไม่มีธุรกิจหรือความต้องการรับทราบข้อมูลจากหน่วยงานราชการ

ส่วนกลุ่มนักวิชาการเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้ และเข้าใจในสิทธิของตนเองตาม กฎหมายฉบับนี้มากนัก เพราะประชาชนส่วนใหญ่เคยชินกับได้รับบริการจากภาครัฐมากกว่า ถึงแม้ว่าจะมีประชาชนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ตื่นตัวกับการออกมาใช้สิทธิขอรับทราบข้อมูล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข่าวสารจากภาครัฐ สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐแล้วส่วนใหญ่น่าจะรับรู้ถึงกฎหมายฉบับนี้เป็นอย่างดี เพราะเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการทุกหน่วยงานที่จะต้องนำกฎหมายฉบับนี้มาปฏิบัติ แต่ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่บางคนรู้และเข้าใจถึงระเบียบ และขั้นตอนการให้บริการตามกฎหมายยังไม่ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ ไม่ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนกับประชาชน ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการกลัวผลกระทบจากการให้ข้อมูลแก่ประชาชน เช่น ข้อมูลการสัมปทาน การทำสัญญากับหน่วยงานเอกชน เพราะข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่มีการบิดเบือน มีการคอรัปชั่น เรียกรับผลประโยชน์ต่างๆ เป็นต้น

ข้อ 3 สิบปีที่ผ่านมา ท่านเห็นอุปสรรคและปัญหากฎหมายฉบับนี้อย่างไรบ้าง

ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน และนักศึกษา มีความคิดเห็นว่า ปัญหาคือไม่มีการรณรงค์ให้ประชาชนรับรู้ถึงสิทธิตาม พรบ.ข้อมูลฯว่าอะไรคือข้อมูลที่เปิดเผย และอะไรคือข้อมูลที่ปกปิด ความจริงต้องเปิดเผยหมดยกเว้นถูกอ้างเป็นเรื่องความมั่นคง และคณะกรรมการฯ ไม่ค่อยทำงานในเชิงบวก ติดทัศนคติราชการ ทำให้กฎหมายที่ว่าเป็นประโยชน์กลับเป็นไม่มีอะไรให้ประชาชน

ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน อีกท่านหนึ่งเห็นว่า การที่ประชาชนใช้สิทธิของตนเองหรือเรียกร้องสิทธิของตนเองในระบอบประชาธิปไตยมักจะถูกเพ่งเล็ง ถูกลอบทำร้าย ถูกคุกคามถึงชีวิต จึงทำให้ประชาชนไม่กล้าใช้สิทธิของตนเองเรียกร้องและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สื่อมวลชนอีกท่านหนึ่ง มีความคิดเห็นว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่เกิดผลในทางปฏิบัติขึ้นได้ ต่อเมื่อประชาชนกล้าใช้สิทธิของตนในการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการ ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ หากประชาชนไม่กล้าใช้สิทธิของตน ไม่กล้าไปยังหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อยื่นคำขอ หรือตรวจดูข้อมูลข่าวสาร พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็จะไม่มีผลทางปฏิบัติอย่างใดๆ

นักการเมือง เห็นว่าตามปกติการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่มุ่งแต่เรื่องทำมาหากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของตนเอง เมื่อพบเหตุการณ์ไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้น ส่วนใหญ่มักจะวางเฉย เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง กับคิดว่าตนเองเป็นเพียงประชาชนธรรมดาไม่สามารถทำอะไร หรือแก้ไขอะไรได้ ตนเองอยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าข้าราชการโดยทั่วไปจึงไม่กล้าที่จะตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ ตรงนี้คืออุปสรรคและปัญหา

ขณะที่ นักศึกษา และนักการเมืองอีกท่านหนึ่ง กลับมีความคิดเห็นว่า ประชาชนเริ่มที่จะให้ความสนใจเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมทำงานร่วมกับท้องถิ่น อาทิ เป็นคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะกรรมการจัดทำแผน เป็นต้น ซึ่งประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสาร และร่วมทำงาน ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่นได้

นักธุรกิจทั้งสองท่าน มีความคิดเห็นว่า กฎหมายฉบับนี้มีกลไกที่ซับซ้อนเกินไป เข้าใจยาก มุ่งหมายที่จะปกป้องรัฐมากกว่าประชาชน และรัฐกลัวการตรวจสอบจากประชาชนจึงปกปิดข้อมูลที่ถูกต้อง และเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่มีความเข้าใจไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริง

นักวิชาการ เห็นว่า ประชาชนผู้ใช้บริการไม่เข้าใจในขั้นตอนการใช้กฎหมายดีพอ รู้อย่างเดียวว่าตัวเองมีสิทธิจะขอข้อมูลได้เท่านั้น และขณะที่เจ้าหน้าที่ ข้าราชการเองยังไม่เข้าใจในกฎหมายดีพอ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ๆ เคยรู้เรื่อง มีการสัมมนา มีการอธิบายใหม่ ๆ มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงไป คนใหม่มาทำแทนก็ไม่เข้าใจ เผลอๆ บางคนไม่เคยอ่านกฎหมายฉบับนี้ด้วย ยังมีความล่าช้าในการบริการประชาชน เนื่องจากประชาชนต้องการความรวดเร็ว อีกทั้งข้าราชการยังไม่ค่อยเข้าใจถึงปรัชญาของกฎหมายฉบับนี้ หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ว่าทำขึ้นมาเพื่ออะไร และข้าราชการคิดว่า เขาถูกลดอำนาจ เหมือนประชาชนเข้ามาก้าวก่ายงานในหน้าที่ของเขามากไป เขาจะเกิดความหงุดหงิดรำคาญและทำใจไม่ได้ เวลาประชาชนขอข้อมูลกลับไม่ให้ความร่วมมือ

ขณะเดียวกัน นักวิชาการอีกท่าน กลับมีความคิดเห็นว่า ภายหลังที่ได้นำ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯมาปฏิบัติ ทำให้ภาครัฐเริ่มปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการให้บริการประชาชนมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนการให้บริการที่สลับซับซ้อนลง เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่รวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันปัญหาของการนำ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ มาปฏิบัติ คือ ความจริงใจของหน่วยงานข้าราชการในการที่จะให้ข้อมูลแก่ประชาชน และความตระหนักในความถูกต้อง โปร่งใสของเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะในปัจจุบันปัญหาหลักของหน่วยงานราชการแทบทุกแห่งคือ ปัญหาการคอรัปชั่น ที่ยากจะแก้ไขให้หมดไปจากหน่วยงานราชการได้

ข้อ 4 ท่านคิดว่า พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯป้องกันการทุจริตได้จริงหรือไม่ อย่างไร

นักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่น นักศึกษา สื่อมวลชน ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกกลุ่ม คือ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ไม่สามารถป้องกันการทุจริตได้ เพราะเป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในเชิงรูปแบบเท่านั้น ตราบใดที่ไม่ได้จัดการศึกษาให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ให้ทุกส่วนให้ตื่นตัวมาตรวจสอบ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ย่อมทำให้การตรวจสอบจากภาคประชาชน เอกชน ไม่เป็นรูปธรรมอย่างแน่นอน ขณะเดียวกันการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ ยังอิงอยู่กับผลประโยชน์ การจะเปิดเผยข้อมูลที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เป็นจริงแก่ประชาชนอาจสูญเสียผลประโยชน์ได้ จึงนิยมที่จะให้ข้อมูลที่เป็นเท็จกับประชาชน ซึ่งทุกวันนี้ข้อมูลที่ประชาชนได้รับทราบจากภาครัฐนั้น แทบมีความเป็นจริงอยู่น้อยมาก อีกทั้งการคอรัปชั่นในหน่วยงานราชการ เป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในสังคมไทย ยากที่จะแก้ไขให้หมดไปได้ การเกิดกฎหมายฉบับนี้มา เจ้าหน้าที่รัฐ มีกลวิธีในการหลีกเลี่ยงความผิดได้ ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่รัฐกับรู้เห็นเป็นใจให้ความร่วมมือกันในการหลีกเลี่ยง และให้ข้อมูลที่เป็นเท็จกับประชาชนได้

นักวิชาการ มีความเห็นว่าข่าวสารตรงนี้ได้ประโยชน์อย่างชัดเจน ในเรื่องของคอร์รัปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง

ขณะที่นักศึกษา และนักวิชาการอีกส่วนหนึ่ง กลับมีความคิดเห็นว่า ตั้งแต่ที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมทำงาน ตรวจสอบ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการ ทำให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการเริ่มหวั่นวิตกว่าประชาชนจะเข้ามาจับผิด และประชาชนอาจรับรู้ข้อมูลที่ปกปิดไว้ได้ ซึ่งมีผลให้ข้าราชการบางส่วนเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในทางที่ดีขึ้น ไม่กล้าที่จะกระทำความผิด หรือแก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อมูลเอกสารทางราชการที่ผิดกฎหมาย เพราะข้อมูลหรือเอกสารบางส่วนประชาชนสามารถล่วงรู้ได้

ข้อ 5 ท่านคิดว่า พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯเกี่ยวโยงกับสิทธิมนุษยชนอย่างไร

นักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่น นักศึกษา สื่อมวลชน และนักวิชาการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกกลุ่ม คือ เป็นสิทธิโดยตรงที่ประชาชนควรได้รับรู้ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ ในอดีต ปกติรัฐจะปิดบังข้อมูลไม่ให้ประชาชนรู้ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีอยู่ คนทั่วไปก็ไม่สามารถเข้าไปดูได้ ให้ดูเฉพาะเรื่องที่ไม่สำคัญและไม่มีประโยชน์ แต่ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ นี้กลับกัน ให้เปิดเผยข้อมูลให้หมด ปิดเฉพาะเรื่องที่ยกเว้น ข้อยกเว้นคือ เรื่องที่อาจไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือเรื่องที่จะทำให้หน่วยงานราชการเกิดความเสียหาย

ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งสองท่าน มีความเห็นว่า ตรงนี้เป็นสิทธิอันหนึ่งที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่คนในสังคมควรได้รับรู้ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ ในอดีตปกติรัฐจะปิดข้อมูลไม่ให้ประชาชนรู้ และแนวคิดอันนี้ฝังหัวข้าราชการโดยทั่วไปมานาน แม้แต่หน่วยงานราชการมีเขียนไว้ว่า “เขตหวงห้าม ห้ามเข้า” และข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีอยู่คนทั่วไปก็ไม่สามารถเข้าดูได้ ให้ดูเฉพาะเรื่องที่ไม่สำคัญและไม่มีประโยชน์ แต่ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารนี้กลับกัน ให้เปิดเผยข้อมูลให้หมด ปิดเฉพาะข้อที่ยกเว้นเท่านั้น ข้อยกเว้นคือ เรื่องที่อาจไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือเรื่องที่จะทำให้หน่วยงานราชการเกิดความเสียหาย เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนั้นถ้ามีการเปิดข้อมูลให้โปร่งใส สิทธิมนุษยชนจะถูกละเมิดน้อยลง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ขณะที่นักการเมือง และนักวิชาการอีกส่วนหนึ่งกลับมีความคิดเห็นว่า พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ยังไม่ค่อยมีความชัดเจนในสิทธิของประชาชนที่จะได้รับ ขณะเดียวกันยังมีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของภาครัฐ เมื่อต้องการข้อมูลจากภาครัฐกับไม่ได้รับความเป็นธรรม ภาครัฐยังปิดกันข้อมูลบางส่วน เมื่อประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมในด้านนี้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ กลับไม่มีมาตรการใดที่คุ้มครองสิทธิของปะชาชน เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐ

ข้อ 6 ท่านคิดว่าพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไร

สื่อมวลชน นักธุรกิจ นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน มีความคิดเห็นว่า มีประโยชน์ต่อประชาชน คือ ทำให้สิทธิของประชาชนได้รับการคุ้มครองมากขึ้นจากการะทำของภาครัฐ ประชาชนสามารถตอบโต้ หรือตรวจสอบการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายของภาครัฐได้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้าขึ้น โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และทำให้ประชาชนตื่นตัวร่วมกับมาพัฒนาประเทศมากขึ้น

นักศึกษาอีกท่านหนึ่งเห็นว่า จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกบริการจากภาครัฐ และเป็นข้อมูลในการศึกษาในประเด็นที่ต้องการรู้ในสิ่งที่ไม่รู้

นักธุรกิจอีกท่านหนึ่ง เห็นว่า ทำให้ได้รับรู้ถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประกอบกิจการต่างๆ และข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงานติดต่องานกับหน่วยงานราชการ

นักวิชาการ และนักการเมืองท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่า พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารมีประโยชน์ต่อประชาชนที่สามารถจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นข้อมูลข่าวสารของทางราชการ หรืออยู่ในครอบครองของราชการได้สะดวกดีขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งแต่เดิมข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นเรื่องยากที่ประชาชนจะเข้าถึง อันนี้เป็นหลักที่เรียกว่า ราชการรู้อย่างไรประชาชนอยู่อย่างนั้น แต่ข้อยกเว้นมีอยู่บ้างแต่เป็นส่วนน้อย

ขณะที่นักวิชาการอีกท่านหนึ่ง เห็นว่า ทำให้ประชาชนเรียกร้องนโยบายสาธารณะต่างๆ จากภาครัฐได้อย่างเต็มที่ เมื่อได้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ประชาชนสามารถตรวจสอบและแจ้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น ข้อมูลโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน การทำสัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

ข้อ 7 ท่านคิดว่าการที่ประชาชนไม่เข้าใจถึงสิทธิและหลักเกณฑ์การใช้สิทธิตามกฎหมายมีปัญหาอย่างไร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นักธุรกิจ เห็นว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ ถ้าประชาชนอยากรู้ว่า มีที่มาที่ไปอย่างไรก็เข้าสามารถเข้าไปขอข้อมูลข่าวสารว่า ทำไมต้องมีกฎหมายฉบับนี้ ถ้าประชาชนเกิดความนิ่งเฉย อาจมีผลกระทบต่อประชาชนเอง คือ ไม่สามารถที่จะเรียกร้องความต้องการ หรือสิทธิที่ตนเองพึงมีหรือพึงได้รับจากภาครัฐได้

นักการเมืองท้องถิ่น นักศึกษา สื่อมวลชน มีความคิดเห็นว่า การที่ประชาชนไม่เข้าใจถึงสิทธิและหลักเกณฑ์การใช้สิทธิตามกฎหมายมีปัญหา คือ ทำให้ประชาชนสูญเสียสิทธิของตนเองที่พึงมี ไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ของตนเองได้ อาจถูกล่วงละเมิดสิทธิจากการกระทำของภาครัฐได้

ขณะที่นักธุรกิจ และนักการเมืองอีกส่วนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่า ทำให้ประชาชนสูญเสียผลประโยชน์ที่จะได้รับในการดำเนินชีวิต เช่น ข้อมูลการพัฒนาชุมชน เป็นต้น ทำให้ประชาชนสูญเสียสิทธิในสิ่งที่ประชาชนพึ่งจะได้รับ และทำให้ประชาชนคาดเคลื่อนในการมารับบริการจากภาครัฐ เป็นต้น

ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกกลุ่ม คือ การที่ประชาชนไม่เข้าใจถึงสิทธิและหลักเกณฑ์การใช้สิทธิตามกฎหมายมีปัญหา คือ อาจทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดจากภาครัฐได้ อาจถูกภาครัฐหลอกลวง โดยการให้ข้อมูลที่ผิดพลาดได้ ทำให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งทำให้ระบบคอรัปชั่น โกงกินเงินพัฒนาประเทศยังคงมีอยู่ เพราะภาคประชาชนไม่รับรู้ในสิทธิของตนเองที่ต้องเข้าไปตรวจสอบ หรือขอรับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ

นักวิชาการ มีความคิดเห็นว่า ส่วนของประชาชนที่จะใช้สิทธิ ยังไม่ค่อยมีความรู้ว่าตนเองมีสิทธิเท่าใด ถึงแม้บางครั้งจะรู้ว่าตนเองมีสิทธิที่จะได้ข้อมูลข่าวสาร แต่ก็ยังมีความเกรงอกเกรงใจหน่วยงานราชการ พอไปขอแล้วไม่ให้ก็ไม่อยากยุ่งเกี่ยวอีกทั้ง ๆ ที่จริงแล้วเป็นหน้าที่ของประชาชนด้วยซ้ำไปที่จะตรวจสอบให้เกิดความโปร่งใส

ขณะที่นักวิชาการอีกท่านหนึ่ง เห็นว่า การที่ประชาชนไม่เข้าใจถึงสิทธิและหลักเกณฑ์การใช้สิทธิตามกฎหมายมีปัญหามีผลให้ประชาชนได้รับบริการจากภาครัฐไม่ครบถ้วน หรืออาจทำให้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของภาครัฐได้

ข้อ 8 ทราบมาว่าการใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นผู้ใช้สิทธิส่วนใหญ่เป็นข้าราชการถูกต้องหรือไม่

นักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่น นักศึกษา และสื่อมวลชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกกลุ่ม คือ ไม่ถูกต้อง การใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น เป็นสิทธิของประชาชน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ทุกคน โดยทั่วไปประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการได้ทุกคนไม่มีการยกเว้นใครคนใดคนหนึ่ง

ขณะที่นักการเมืองอีกท่านหนึ่งเห็นว่า การใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการนั้นผู้ใช้สิทธิส่วนใหญ่ไม่ใช่มีเพียงแต่ราชการเท่านั้น ประชาชนก็เริ่มรับรู้ในสิทธิของตนเอง และใช้สิทธิของตนเองในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐกันบ้างแล้ว ทั้งนี้เพราะการทำนิติกรรม สัญญาต่างๆ ประชาชนจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานของหน่วยงานราชการหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ

ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ มีความคิดเห็นว่า การใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นผู้ใช้สิทธิส่วนใหญ่เป็นข้าราชการถูกต้อง เพราะตัวข้าราชการเองเป็นผู้เก็บข้อมูลข่าวสาร ย่อมที่จะรับรู้ถึงข้อมูล ข่าวสารที่อยู่ในหน่วยงานของตนเองเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่า พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ เป็นสิทธิของประชาชน องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน เอกชน หน่วยงานราชการ และประชาชน แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้ว จะเห็นได้ว่า กลุ่มข้าราชการ เป็นกลุ่มที่มีการใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการมากที่สุด

นอกจากนี้นักวิชาการอีกท่านหนึ่ง มีความคิดเห็นว่า การใช้สิทธิเพื่อขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการนั้นไม่มีเพียงแต่ข้าราชการเท่านั้น เพราะประชาชนในปัจจุบันมีความตื่นตัวสูงที่จะเข้าร่วมทำงานกับหน่วยงานราชการ อาทิ การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนได้เข้าร่วมทำงานกับท้องถิ่นในรูปแบบของคณะกรรมการ สมาชิกสภาท้องถิ่น นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนมีความจำเป็นที่ต้องได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการ อาทิ ข้อมูลโครงการที่ภาครัฐจัดทำขึ้นที่มีผลกระทบต่อประชาชน ข้อมูลสัญญากับภาครัฐ เป็นต้น

ข้อ 9 พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ที่ออกมา ประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ร่วมด้วย จะทำอย่างไร

นักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่น นักศึกษา สื่อมวลชน ผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกกลุ่ม คือ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนมากขึ้น โดยการประชุม แจกเอกสาร จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ผู้ครอบครองข้อมูลข่าวสารจะต้องทำหน้าที่ในการชี้แจงว่า ข้อมูลใดที่เปิดเผยได้ เปิดเผยไม่ได้ และข้อมูลข่าวสารไหนที่ประชาชนต้องรู้ และมีประโยชน์ต่อตัวประชาชน ซึ่งสิ่งไหนที่เป็นประโยชน์ย่อมทำให้ประชาชนอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วม

ขณะที่นักวิชาการ และนักการเมืองอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานภาครัฐจะต้องปรับโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการมาขอรับบริการข่าวสารจากหน่วยงานราชการ อาทิ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารหน่วยงานโดยตรง หรือมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิดของข้าราชการให้มีความพร้อมในการให้ข้อมูลแก่ประชาชน คอยให้คำแนะนำและให้บริการด้วยความเต็มใจ มีสีหน้าที่พร้อมให้บริการประชาชน ซึ่งถ้ามีการปรับเปลี่ยนในด้านที่กล่าวมา จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกสบายใจ และมาขอรับบริการข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐมากยิ่งขึ้น

ข้อ 10 ระยะเวลา 10 ปีของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ท่านเห็นว่ามีพัฒนาการอย่างไรบ้าง

นักศึกษา และนักการเมืองท้องถิ่น เห็นว่า ระยะเวลาที่ผ่านมา พ.ร.บ. นี้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนเริ่มรู้มากขึ้น และประชาชนเริ่มรู้ว่าต้องมีส่วนร่วมในการดูแลบ้าน ชุมชนของตนเองอย่างไร ขณะที่นักศึกษาอีกท่านหนึ่งเห็นว่า ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีพฤติกรรมคอรัปชั่น มีพฤติกรรมที่ผิดต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานกลัว และไม่กล้าที่จะกระทำผิด เพราะประชาชนสามารถเข้ามารับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐได้

นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน มีความคิดเห็นว่า ตอนนี้อยู่ระหว่างการทบทวนว่า กฎหมายฉบับนี้ควรจะต้องมีประเด็นใดที่จะต้องแก้ไขบ้าง แต่ระยะแรกหน่วยงานราชการยังไม่เข้าใจในบางเรื่อง แต่ก่อนนี้ประชาชนสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารได้ง่าย แต่พอมีกฎหมายข้อมูลข่าวสารออกมาปรากฏว่า เจ้าหน้าที่รัฐกับเข้าใจกฎหมายฉบับนี้ไปอีกทาง แทนที่จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แต่กับปกปิดมากขึ้น เพราะกลัวผลกระทบต่อหน่วยงานในด้านต่าง ๆ โดยอ้างว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานของประชาชน และจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคที่ยอมรับสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ซึ่งที่จริงก็มีกำหนดไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับก่อน และในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ก็ได้กำหนดอีกครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่า การทำงานของหน่วยงานราชการบางแห่งเกิดความโปร่งใสมากขึ้น เช่น การประกวดราคาของหน่วยงานราชการ ท้องถิ่น และส่วนกลาง

ขณะที่นักวิชาการอีกท่าน เห็นว่า ทำให้เกิดการพัฒนาในระบบราชการคือ ภาครัฐมีระบบการบริหารงานที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น มีระบบการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐโดยประชาชน ซึ่งมีผลให้ระบบการบริหารงานของราชการมีประสิทธิภาพประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

กลุ่มนักธุรกิจ และสื่อมวลชน เห็นว่า ระยะเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าประชาชนมาใช้สิทธิมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการบริหารของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะหน่วยงานรัฐในระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล มีความใกล้ชิด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กับประชาชนมาก อีกทั้งตัวแทน คณะกรรมการ ผู้บริหารของท้องถิ่น เป็นคนในท้องถิ่น จึงทำให้ประชาชนกล้าออกมาใช้สิทธิกันมากขึ้น

ข้อ 11 ในสถานภาพปัจจุบันที่ท่านดำรงอยู่ ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาท่านได้ใช้พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ให้เป็นประโยชน์อย่างไร

นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน ส่วนใหญ่จะ ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯในการขอตรวจดูสำนวนสอบสวนพนักงานสอบสวน การข้อมูลภาครัฐมาประกอบการศึกษา การทำงาน การศึกษา

ขณะที่นักวิชาการอีกท่านหนึ่งและนักการเมืองท้องถิ่นท่านหนึ่ง มีความคิดเห็นว่า ที่ผ่านมาได้เข้าไปขอข้อมูลจากศาลปกครอง เกี่ยวกับ โครงการที่รัฐดำเนินการและสร้างผลกระทบให้กับประชาชน และไปขอข้อมูลจำนวนผู้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง และข้อมูลประวัติบุคคลของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

นักธุรกิจ ส่วนใหญ่จะ ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯในการทำสัมปทาน การจัดซื้อจัดจ้าง และการทำสัญญาจ้าง ซื้อกับหน่วยงานราชการ และนักวิชาการอีกท่าน เห็นว่า ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประกอบกิจการ และเป็นข้อมูลตัดสินใจในการเข้าร่วมดำเนินการหรือทำสัญญากับหน่วยงานราชการ

สื่อมวลชน ส่วนใหญ่จะ ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯในการทำข่าวสาร ในการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนได้รับทราบ

ขณะที่นักการเมืองอีกท่านหนึ่ง ได้เข้าไปขอรับข้อมูลโครงการพัฒนาด้านต่างๆ จากส่วนกลาง เพื่อนำมาปรับใช้กับหน่วยงาน ข้อมูลสภาพการเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ข้อมูลอัตราการเกิด-การตาย-การย้ายถิ่นของประชาชนในชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชน เป็นต้น

ข้อ 12 ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ.ข้อมูลฯนี้อย่างไร

นักศึกษาเสนอแนะว่า ข้อมูลบางส่วนที่ลับจริง ๆ ไม่จำเป็นต้องเปิดเผย บางอย่างไม่ต้องประกาศออกมาเสมอไป เพราะบางเรื่องไม่ต้องประกาศออกมาเสมอไป เพราะบางเรื่องคนก็ไม่อยากจะรู้ ทำให้เสียเวลา เปลืองค่าใช้จ่าย

นักธุรกิจ เสนอแนะว่า ข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนเกี่ยวข้องกับส่วนรวม เกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ควรจะเปิดเผยอย่างทั่วถึง เช่น การประชุม การสัมมนา การทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

นักการเมืองเสนอแนะว่า การที่ภาครัฐจะมีโครงการต่าง ๆ ที่จะต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน ประชาชนควรจะมีส่วนรับรู้ มีการเปิดเผยข้อมูลโดยที่ประชาชนไม่ต้องร้องขอ ต้องร้องเรียน และต้องอุทธรณ์

สื่อมวลชน และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ เสนอแนะว่า สภาพการบังคับกฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัย หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ต้องมีการลงโทษและแก้ไขให้เกิดการบังคับใช้อย่างจริงจัง

สรุป จะเห็นได้ว่าข้อมูลจากการสอบถามประชาชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.0 รับรู้ถึงการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานราชการ รับรู้ถึงสิทธิของตนเองที่สามารถแสดงความต้องการขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ แต่ขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ใช้สิทธิของตนเองในการขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ ดังจะเห็นได้จากแบบสอบถามในเรื่องประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ในระดับน้อย ทั้งนี้วัฒนธรรมของประชาชนทั่วไปยังไม่ชอบที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบราชการ เพราะมองว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง และมองว่าตนเองไม่มีความรู้ความสามารถอะไรจริงไม่กล้าที่จะเข้าไปรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ เพราะประชาชนไม่มีความจำเป็นที่จะนำข้อมูลของภาครัฐมาทำอะไร ตนเองไม่มีคดีความหรือเกิดความเสียหาย ผลกระทบจากการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ และประชาชนมองว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง เช่นเดียวกันข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลต่างๆ นั้นก็พบว่า สาเหตุที่ประชาชนไม่ใช้สิทธิในการขอรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการเพราะประชาชนมองว่าตนเองไม่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการ และไม่มีความจำเป็นอะไรที่ต้องเข้าไปขอรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 กล่าวคือหน่วยงานราชการยังไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริงกับประชาชน ไม่เต็มใจที่จะให้บริการแก่ประชาชน นอกจากยังปิดกั้นไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการได้ ดังที่นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน มีความคิดเห็นว่า ตอนนี้อยู่ระหว่างการทบทวนว่า กฎหมายฉบับนี้ควรจะต้องมีประเด็นใดที่จะต้องแก้ไขบ้าง แต่ระยะแรกหน่วยงานราชการยังไม่เข้าใจในบางเรื่อง แต่ก่อนนี้ประชาชนสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารได้ง่าย แต่พอมีกฎหมายข้อมูลข่าวสารออกมาปรากฏว่า เจ้าหน้าที่รัฐกับเข้าใจกฎหมายฉบับนี้ไปอีกทาง แทนที่จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แต่กับปกปิดมากขึ้น เพราะกลัวผลกระทบต่อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หน่วยงานในด้านต่าง ๆ โดยอ้างว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานของประชาชน และจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ปฏิบัติงานองค์กรพัฒนาเอกชน อีกท่านหนึ่งเห็นว่าการที่ประชาชนใช้สิทธิของตนเอง หรือเรียกร้องสิทธิของตนเองในระบอบประชาธิปไตยมักจะถูกเพ่งเล็ง ถูกลอบทำร้าย ถูกคุกคามถึงชีวิต จึงทำให้ประชาชนไม่กล้าใช้สิทธิของตนเองเรียกร้องและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลต่างๆ ก็พบว่า พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ ยังไม่มีความชัดเจนมากนักในด้านการคุ้มครองสิทธิของประชาชน เมื่อประชาชนไม่ได้รับความร่วมมือการรับข้อมูลจากหน่วยงานราชการ หรือในกรณีที่ภาครัฐกระทำการต่างๆ แล้วเกิดผลกระทบต่อประชาชน แต่ขณะเดียวกันถือได้ว่าภายหลังที่นำ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ มาปฏิบัติ ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกับภาครัฐเองก็มีพัฒนาระบบการให้บริการ การทำงาน และโครงสร้างเอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ การรับข้อมูลข่าวสาร และตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved